

Tryggt boende för äldre: De vuxna barnens perspektiv

Studien visar att vuxna barn är oroliga för att deras föräldrar ska bli ensamma och isolerade i sina hem på äldre dagar. Samtidigt är de medvetna om en rad risker som är förknippade med aktiviteter utanför hemmet och oroar sig för t.ex. fallskador. För att hantera denna oro försöker barnen att minska föräldrarnas aktiviteter utanför hemmet och skapa rutiner för att kontrollera föräldrarnas vardag.

TRYGGHET FÖR ÄLDRE FÖRÄLDRAR – DE VUXNA BARNENS ANSVAR?

Många äldre som bor själva har egna vuxna barn som tar ett stort ansvar för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för trygghet och säkerhet för de äldre föräldrarna. Det stöd ensamlevande äldre får från sina vuxna barn är en grundsten av det totala stöd som utgörs av det civila samhället, privata aktörer och via det offentliga. Stödet till äldre som bor själva varierar dock och skillnaderna är inte slumpmässiga utan är relaterade till geografiska och socioekonomiska faktorer. Det gäller inte minst det stöd som ges av barn till äldre föräldrar eftersom det resurser och geografiska avstånd varierar stort. Detta till trots har anhörigvårdande barns kunskaper och erfarenheter inte i någon större utsträckning nyttjats för att utveckla riskförebyggande åtgärder. I detta projekt är det därför de vuxna barnens perspektiv som belyses. Sammantaget genomfördes tio intervjuer med vuxna barn och två hembesök där både barn och äldre föräldrar medverkade. Intervjuerna har gett insikter i upplevelsen av att vara barn med ansvar för sin egen åldrade förälder. Samtalen beskrivs närmast som personliga berättelser som, naturligtvis, berört många olika teman.

Att 'ha koll', 'kolla till' och kontrollera: Trygghetsskapande praktiker

Barnen försöker hantera risker både för att skapa trygghet för föräldrarna och för att skapa en känsla av ro och trygghet för sig själva. En risk eller otrygghet för den äldre föräldern innebär med andra ord även otrygghet för det vuxna barnet. Viss riskhantering leder till trygghet både för barnet och för föräldern men ibland kan det som barnet uppfattar som en lämplig hantering av vissa risker stöta på patrull eftersom andra värden för föräldern är viktigare än trygghet eller än att skapa en säker miljö. Det senare gäller när de vuxna barnen vill förändra hemmets inredning, begränsa föräldrarnas aktiviteter både i hemmet och utanför. Barnens riskhantering handlar

därför även om att kontrollera inte bara risker i och runt föräldrarnas hem utan till viss del även föräldern. Behovet av kontroll är även intimt sammankopplad med en känsla av ansvar för föräldern hos barnet. De vuxna barnen kontrollerar de äldre föräldrarnas beteenden och hem genom vad man kan kalla "trygghetsskapande praktiker".

Riskhanteringsåtgärder är också enkla ångestdämpare eftersom de signalerar att barnet tagit sitt ansvar, t.ex. att sätta en timer på kaffekokaren. Annan typ av riskhantering, de så kallade trygghetsskapande praktiker, kräver större insatser eftersom de i regel kräver regelbundna aktiviteter även för barnen i form av att handla åt föräldern, följa med denne till hälsocentral eller andra ställen. Dessa praktiker utvecklas både för att barnet känner ett ansvar att hjälpa och stödja föräldern och för att dämpa den egna oron. Barnen tenderar att försöka skapa kontroll i dessa situationer genom att direkt eller indirekt övervaka och kontrollera föräldern.

SLUTSATSER

Sammantaget visar studien att de vuxna barnen ser bristande aktivitet och social isolering som en viktig risk, men att deras oro för att föräldrarna ska råka ut för fallolyckor eller att de ska bli lurade av okända personer gör att de ändå skapar rutiner som leder till att föräldrarna stannar i hemmet. På detta sätt kan två samhälleliga ideal sägas kollidera: det ena handlar om att åldrande bör vara en positiv process med fysisk aktivitet och socialt umgänge, det andra om att skapa trygga och effektiva system att sörja för "sårbara" grupper i samhället. Idealen ställs mot varandra, och de vuxna barnen vill att föräldrarna ska ha en god livskvalitet men för att dämpa sin egen oro blir tryggheten viktigare.

Följande lärdomar kan vara viktiga att ta hänsyn till i utformande av råd och information om trygghet för äldre personer. Informationen läses i regel av barnen, eller andra omsorgsgivare, vilka tolkar den utifrån sina behov och sin förståelse för sin förälders situation. Åtgärder som leder till fysiska förändringar i hemmet kan ses som enkla och praktiska för barnen men kan leda till ett främmandegörande av hemmet för den äldre vilket i förlängningen kan skapa nya risker i termer av isolering och depression.

Läs mer

Vi kommer här lägga en länk till er rapport

Kontakter

Pär Olausson, 010-142 85 47

Avdelningen för samhällsvetenskap,

Mittuniversitetet, SE-851 70 Sundsvall, Sverige